Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rhetorica divina

Guilelmus <Arvernus>

[Freiburg im Breisgau], nicht nach 1491

[Capitula LI (De gladio spirituali) – LIV (De mirificentia et virtutibus orationis)]

urn:nbn:de:bsz:31-311723

Visual Library

ctiuorum: maximum est ignis. Amor autez q dileximus nos ignis est. Quapropter ad calefaciẽda et inflãmãda corda nostra couenietissimus. Ignis enim igne et longe couenienti9 et longe efficatius/ q alijs accẽdit. Ego docebo te amatorium subaudis medicamentũ/ sine carmie sine veneficio. Si vis amari: ama. propter h ipsum dicebat ad eum Dauid. Exurge dñe de9 in pcepto quod mãdasti. qd est dicere. Adimple tu illud. Et hoc ẽ pceptũ charitatis siue dilectionis. et tunc synagoga pplorũ circũdabit te. Cũ enim ostẽdit imo exhibuit euidentissime in semetipo: quia diligebat gen9 humanum. tũc fact9 ẽ et ille dilect9 hoib9 et aggregati sũt ad eũ. eicq vniti vnitione amoris/ h ẽ ignis/ a quo neq hõ neq aliud aĩal se abscõdit. Omnes enim hoĩes diligũt diligẽtes. et oĩe aĩal diligit a quo diligit. Et h ẽ qd ipemet dicit in euãgelio luce. Ignẽ veni mittere in terrã. qd volo: nisi vt accendat. Ignẽ istũ/ h est singulare istud et stupendum beneficium: ne separes illud a corde tuo. Ipo nanq aduẽtu suo/ ignẽ sue dilectionis erga nos ostendendũ misit in corda hoĩm. Et licet hoc ipm omni largitate bñficentie sue/ sicut pdixi fecerit et faciat incessanter. Hoc tñ in singulari et incogitabili imẽsitatis bñficio/ incarnationis sue vicz passionis et mortis. Hoc incompabiliter et incogitabiliter et magnificenti9 fecit et efficaci9. Hunc ignẽ igit applica cordi tuo/ iugi recogitatione ipsius: et tene incessanter p memoriã tenacissimam in corde tuo/ et nõ effugies ne dicã calorem/ sed etiã hui9 sancti amoris et saluberrimi viuificũ ac iucũdissimũ incendiũ. Ne proijcias a corde tuo cito ignẽ: sicut moris ẽ stultissimis hoĩbus. Sed quẽadmodũ cuz vis vel lignum vel candelã accendere/ tãdiu coiũctũ igni tenes illud/ vel in ipso igne donec accensum fuerit. Nõ enim tam cito tactu ligna ignis vel calent vel ardent. Sic nec cor humanum qcito cogitat/ flãmã istã diuine benificẽtie: tã cito calere ex illa necesse habet. s p morã/ h ẽ p morosam aplicationẽ/ paulatim calefit et tãdem incendit. Causa aũt in hoc/ qm necesse ẽ pfundari in intima cordis credulitatẽ huius bñficij/ donec illud inhereat et quasi radicet i ipsis. Debes etiã hic attendere magnitudinẽ ignis istius/ de quo ipa veritas in euãgelio dixit/ maiorẽ hac dilectionẽ nemo habet. Quapropter isto igne dilectiõis/ nullũ mai9. Igit manifestũ ẽ/ quia facile calefit vel etiã accendetur et cor humanũ: si diu illi aplicaret atq cõiungeret. Et intendo si diu p cogitatum et memoriã in illo teneret. Ex quo manifestũ tibi esse debet. q salutaris/ q necessaria ẽ iugit recogitatio diuine passionis/ incarnationis/ et mortis. et similiter sacratissime eucharistie. Quãq efficax rememoratio iugisq recogitatio ipsius. Qtũ nos diligat/ q tam crebro singulis diebus cũ tantis munerib9 nos visitat intelligẽtibus euidẽter ostendit. Et propter h in illo tam venerãdo mysterio: ignẽ sacratissimi amoris sui mittere venit in terrã. Pro magnitudine nãq bñficij/ imo p imensitate in illo tam venerãdo mysterio/ ignẽ imensuz sue dilectionis cordibus nostris ingerit et imittit.

De gladio spirituali q debet mactari anima in oratione vel meditatione. Ca. LI.

Post hec autez aggrediar etiã gladium tibi dare: vel poti9 illum vnde accipias ministrare. Gladius igit iste spiritus est siue spiritualis/ vicz verbum dei. sicut legit ad Eph. vltimo. Gladius iste penetrabilior est oĩ gladio ancipiti. sicut legit ad Heb. iiij. Hui9 acumen et penetrabilitas ex dolore penitudinis et pfundatione ipsius cognoscit atq sentitur. Quapropter de sacris oĩb9 eloquijs/ illa ad transfodiendũ cor conscindendũ et ad lacerãdum eligẽda sunt: que cor maxime penetrãt et conscindũt: maximeq dolorẽ intimũ penitudinis ingerũt. Hec autem quãtum capio/ efficatius hoc faciunt: que mala vitiorum et peccatorum nostrorum ostendunt et aggregant. Et intendo mala et que ipsa sunt/ vel propter illa nobis iam irrogata sunt: vel iminẽt ex ordine diuine iusticie in futuro iudicio.

Inter mala igitur: hoc primum tibi nomino: mortem pessimam peccatorum/ que vitam ipsam extinguit gratie/ vel potius ipsa ẽ extinctio gratie eius. Et hec que animam humanam a deo separat: qui est vita beatissima animarum humanarum/ que tanto pernitiosior est: quãto gratia prestantior est q natura tantoq magis timenda: quãto ipsa vita gratie amabilior est q vita nature. Sacra igitur eloquia: que mortem istam tibi indicant vel ostendunt: proculdubio istam mortem pessimam ac pernitiosissimam ingerunt ac impingunt in penetralibus cordis tui. Unde igitur dolor cordi tuo incuti vel ingeri potest: si mors ista cordi tuo dolorem non ingerit.

¶ Capitulum

Presertim cum mors etiā corpalis q̄ nec ve-
ra mors est/nec mortis nomine etiam digna.
Qd euidens iudiciū ē/extinctū in eis esse vi-
talē atq3 viuificū calorē bone dilectiōis cū flā
me turpiū desideriorū cor eorū totaliter occu
pauerint atq3 repleuerint. Qua ꝓpter verū
est qd dixi tibi. quia semiuiui hmōi sunt hoīes
⁊ vnusquisq3 eorū ē hō q̄ incidit in latrones/
q̄ spoliauerūt eū. ⁊ plagis impositis abierunt
semiuiuo relicto. q̄q3 ⁊ vita hmōi dici nō pos-
sit/ q̄ mortē in aīa humana secū patit̄. Cōpa-
ratiōe tñ eorū q̄ obcecati sunt om̄ino vł igno
rantia vel incredulitate/hmōi hoīes quātū ē
ex ꝑte ꝟtutis intellectiue nō imerito viuere
dicendi sunt. Cogita igit̄ ⁊ recogita mortem
istam/ ⁊ opare cū auxilio diuine virtutis ⁊ grē
ꝑ mortē istā mortificans eā in semetipā. ⁊ per
semetipam. de morte ipsa vitā eliciens. Illā3
eñ inuenies nō solū mortē tuā/sed etiā mor-
tem suijpsius. Dic igit̄ in te ipso/ vic3 in corde
¶ B tuo. Dñe deus vita mea/non solū dator vite
mee: ꝗs ē reus mortis mee tam male tam tur
pis: quis intulit mortem tuā: nisi ego: Quis
me separet a te/nō eñ tu discessisti a me prior
sed ego discessi a te. Nō eñ deseruisti me/ sed
ego deserui te/ vita mea Abiēs aūt post ꝯuita
tem cordis mei pessimi/ verti ad te dorsum et
recessi a te/abiens post cōcupiscentias meas
turpissimas atq3 vilissimas. Ego ipse feci diui
sionem ipām mortis/ vel poti⁹ mortē int̄ me ⁊
te. Ego interposui chaos tetrū ⁊ horriferum
inter me ⁊ te/ ⁊ vitā meā/ abyssum. s. vitiorū
⁊ pctōrū meorū. Ego sum q̄ me auerti a lumi
ne tuo viuo: ⁊ a luce viuifica tua/ ⁊ immisi me
imo me imersi ⁊ ingessi potius in vmbra mor
tis/ ⁊ in tenebras vitiorum ⁊ pctōꝝ meorum.
Ego sum q̄ in me extinxi vitā grē tue/ ⁊ mor-
tem ꝟtute baptismalis sanctificatiōis/ in me
mortificatam/ viuificaui. imo sepissime ꝑ sen-
sus mortiferos/ q̄b⁹ ꝯsensi subiectiōib⁹ morti
feris/ego mortē istā deletā/de solio liberi ar-
bitrij mei/ ⁊ de regno q̄ regnabā me ꝑcipitās
exaltaui/ ⁊ restitui in regnū p̄stinū. Ego sum
q̄ ꝓstratā illā erexi/ ⁊ exurgere feci in resurre
ctionem diabolicā. Ego sum qui hausi volu-
ptates venenatas: quarū hastu vita grē tue
nō mirū si extincta ē in me/nō solū hauriebā3
venena hui⁹/sed etiā inebriabā me illis/ ⁊ se-
pe vsq3 ad nauseā replebam me illis. Ego su3
qui instar apri insanissimi irruētis in gladium
venatorū/ impingebam me in gladios trans-
fodientes aīam meā. ¶ Om̄ia nāq3 ꝯcupisci-
bilia gladei flāmei ⁊ igniti sunt: ad trāsfodien
tes aīas hoīm insensatorū. Quotiēs quesiui
vt viderē cōcupiscibilia/ q̄tiēs exquesiui gla-
dios istos vt in eis me impingerem/ ⁊ in eos
tanq3 aper insanissim⁹ toto impetu me darē:
imo ꝑcipitarē. ¶ Scio dñe de⁹ meus scio nūc
te reuelante ⁊ docēte: linguas hoīm esse ple-
nas veneno mortifero. sicut docuit aplus tu⁹
Jacobus. Scio eas esse gladios acutissimos
iacula ⁊ sagittas mortiferas. sic̄ docuisti me ꝑ
Salomonē Prouerb. xxvj. Dñe deus me⁹ q̄-
tiens exposui me sagitt̄ istis gladijs ⁊ iaculis
cōfodiendū. Mors inq3 corpalis vł carnalis
carorū tuorū tñ dolorē tibi ingerat vt vix ide
ꝯsolationē recipias: qua insensibilitate mortē
istā spūalē ac pessimā absq3 sensu doloris inti-
mi sustines: Dices vtiq3 mihi: quia mors spi
ritualis ista adeo mortificat cor humanū: vt
sentiri seipm nō sinit. Et ꝓpt̄ h̄ nō videt̄ eē mi
rum: si mortuū cor: morte ista spūali: nec ipā3
mortē nec aliud de incōmodis spūalibus sen
tiat. Vere vtiq3 dicis ⁊ verū dicis. sed remini
sci debes: quia ꝟba dei spūs ⁊ vita sunt. sic̄ dic̄ ¶ C
ꝟitas Joh. vj. Audiuisti etiā in ꝑcedētibus q̄r
illa ē ꝟtus mirifica verbi dei: vt etiā mortui il-
lud audiāt. lazar⁹ illud audiuit q̄ quadridua-
nus putrescebat in tumulo: Ea ē impiositas
vocis dei vt mortui illi obediant. sicut apparet
de ipso Lazaro: qui vocat⁹ noīe saluatoris cū
eēt mortuus obediuit eidem. Jussus nāq3 ve
nire foras de tumulo statim prodijt ex illo: q̄3
uis ligat⁹ pedib⁹ ⁊ manib⁹ institis. Q̄diu igi
tur mortu⁹ ē hac pessima morte pctōr: vocem
dei nō audit. qñ aūt audire incipit illū. tācito
⁊ aliq̄ modo viuit. Nō aūt vita gratie: q̄ mor-
tem om̄ino extinguere ⁊ exterminare suffici-
āt. Et ꝓpter hoc semiuiuū hmōi pctōrē: vo-
cat dñs in euāgelio Luce. x. Habet eñ indu-
bitāter aliq̄d vite q̄ mortē suā in qua fuit: vel
etiā ē adhuc vtcūq3 videt ⁊ cōspicit. Plus āt
habet vite si vel ad modicum dolet de morte
hmōi. Pl⁹ etiā si de ea etiā vł leuit̄ erubescit.
plus etiā si morti hmōi irascit̄. Plerūq3 eñ ꝓ-
us lumē aliqd salutaris cogitatiōis respicit vi
sus interior q̄3 affect⁹ recipiat aliq̄d vite spūa
lis. Et h̄ ē qd dicit Aug⁹ sup ps. vic3 q̄ ꝑuolat
intellect⁹. ⁊ sequit̄ tard⁹ affect⁹. Et intēdo q̄r
ꝑuolat intellect⁹ ad vidēdū mortē istā vitioꝝ
⁊ pctōꝝ vtcūq3 iacet aūt adhuc mortu⁹ affe-
ctus. Et in ipso tyro q̄ renouat̄ ⁊ iuuenescit:
⁊ cū ipso spolio pellis sue vetustatē deponit. ve
rū circa oculos incipit ei fieri ista renouatio.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

quoniam pellem vetustam de circa oculos p̄-
mum eijcit τ deponit. Sic fit etiā in mltis pec
catoribus/ quia renouatio τ sanitas spiritua-
lis/ vel vita potius incipit eis in oculis cordis
Et de illa vidua quam petrus Aplus suscita-
uit in actibus apostolorū/ vicȝ dorcas/ ꝙ ipsa
primum aperuit oculos/ τ viso petro resedit.
Euidens est autē in multis litteratis: littera-
tis inꝗȝ in sacris litteris/ vt videtur ꝙ aliquid
vite spiritualis habet in oculis cordis/ cū vi-
res motiuas .i. affectus/ corruptissimos ha-
bent prorsusꝗȝ mortificatas. Necȝ eīm scintil-
la vitalis caloris: qui ē amor honestatis τ ali-
orū que ꝓpter deū diligēda sunt. nec aliq̄ etiā
minima scintilla calet in eis: cū nihil omnino
diligāt de his/ que ad honestatē ꝑtinēt. Con-
traria vero .i. vitiorū suorū voluptates τ tur
pitudines/ totis desiderijs cōcupiscant: τ to-
D tis studijs acq̄rūt. Adijciūt etiā ad cumulū
maloꝝ suoꝝ: vt τ honestatē τ decorē morū lau
dabiliū. quā in se extinxerāt atꝗȝ radicit' extir-
pauerūt/ tāto in alijs odio ꝑsequētur: vt nec
verbū de illa audire nisi molestissime possint.
Quotiēs scire volui τ inquisiui etiam quid
de me dicerēt hoīes. nesciebā dn̄e quia s̄mo-
nes laudātiū molliti erāt sup oleū/ nūc aūt te
reuelāte scio ꝙ hui' s̄mōis iacula sūt mollita
sunt trāsfigētia corda stultoꝝ. Scio dn̄e τ nūc
te docēte. qꝛ s̄mōes detrahentiū iacula fellita
sunt. Ista iacula τ illa nō declinaui/ s̄ etiā eis
trāsfodiēdū cor meū insanissime τ vicib' innu-
merabilib' exposui. τ iacula hmōi q̄b' aīa nr̄a
trāsfigeret̄ q̄tiēs exq̄siuerā. tu scis dn̄e de' me
us. Scio tn̄ te docēte/ qꝛ s̄mōes adulationuȝ
τ detractionū: flat' vētoꝝ pestilētissimorum
sunt validissimi/ ad extinguēdū lucernā scīta
tis τ grē tue/ q̄tiēs exposui eam flatib' hmōi.
Quid ḡ mirū si extincta ē/ plerūꝗȝ flat' istos
vt cor meū ꝑflarēt ꝓcuraui τ q̄siui. Ego igit̄
egoipse sum reus/ tot τ tātaꝝ extinctionū vite
mee q̄ viuebā ex grā tua. ve mihi q̄ afflat' istos
vel vnꝗȝ exq̄siui/ vel vnꝗȝ amaui/ vel sustinui
mihi extictōnē viuifice lucerne grē tue. i. mor
tem spūalē aīe mee. docuisti me dn̄e de' me' p
Salomonē Prouerb. xvij. qꝛ sic in igne ꝓbat̄
aurū/ τ in cōflatorio argentū. sic hō ꝓbat̄ ore
laudātiū. Hoc igit̄ docuisti me ꝙ ignis vehe-
mētissimi ardoris sūt v̄ba laudātiū. h̄ dn̄e ne-
sciebā. Propt̄ h̄ ad instar furiosi vel poti' de-
moniaci/ in ignē istū q̄tiēs poterā initiebā me
Quid igit̄ mirū si miserrima aīa mea/ in tātis
ardorib' sepe incēdio perijt. Si oīa bona mea
tātis ardorib' exusta sunt τ ꝯsumpta sūt/ nō
tā mihi ad iracūdiā: q̄ vt ait Greg. a teipo edo
ctus/ velut pestis totā mētē degraduat. Et ō
q̄ verissime dici potuisset/ qꝛ velut īcēdiū aīaꝫ
totā vastat nihil ex bonis grē tue prorsus re-
linquēs. Quid ꝓseq̄r de singulis vitijs meis
τ pctīs q̄b' velut īmanissimis beluis deuorā-
dū me tradidi: q̄ eīm ex hmōi beluis de misera
aīa mea nō ē satiata. Ego miserrim' τ īsanissi
mus q̄si oēs īuitassem oībusꝗȝ ꝯuiuiū p̄paras-
sem. Et q̄si dixissem v̄bis tuis/ q̄ posuisti ī ore
Esa. ꝓphe. vniūse bestie salt' cōuenite ad de
uorandū. Sic oīb' ꝓcurationē opulētissimaꝫ
de aīa mea τ p̄paraui τ feci. Hec q̄dē dicenda
sunt ab hoīe h̄ñte ꝯsciam: ꝙ oī genere vitioꝝ
τ pctōꝝ se maculauerit. Vix aūt ē pctōr q̄stū
capio: qui nō multas catheruas demonuꝫ de
aīa sua spūalit̄ pauerit. mltaꝗȝ eis ꝯuiuia de il
lis fecerit. Dū me laudabant: q̄d faciebā dn̄e
de' me'? Nūquid nō flatu oris mei lucernam E
scītat' tue extinguebā. τ cor meū lāpadē. s. q̄n
dā spūsci/ īpemet īflans extinguebā. An mor
ti nō sp patuerūt fenestre dom' mee. i. oculi-
sitr τ aures. O q̄ pata fuit lingua mea ad stulti
loq̄a τ maliloq̄a q̄b' aīa extingueret̄. O q̄ pa-
rate man' mee ceteraꝗȝ mēbra corpis mei ad
exhibēdum se arma iniq̄tat' pctō. O q̄ plenuꝫ
fuit os meū sp amaritudīe τ dolo. Quis vnꝗȝ
mihi q̄d displiceret locut' ē/ τ nō paratissimū
ac copiosissimū me īuenit ad r̄ndēdū ei deteri
ora. ac si ad vsuras grauissimas recipem/ q̄cū
ꝗȝ mihi bona vl' mala dicebāt̄ vel fiebāt. Dn̄e
de' me' q̄to maiora q̄to plura q̄to deteriora
reddidi maledicētib' mihi τ malefacientib' si
reddē potui talia. sin aūt volui. Dn̄e de' me'
vū mihi tāta ꝑuitas. tāta mihi ꝓmptitudo in
oī genere mort' aīe mee. vū mihi amores τ de
sideria cuiuscūꝗȝ mort' aīe mee. cui furiosa fu
it tāta volūtas. fuit inꝗȝ trāsfodiēdi se in oēm
ignē τ aquā/ τ in oē mort' piculū. Dn̄e de' me
us vita mea τ sal' mea q̄d videbā in te vel sen
tiebā ex te/ vt tātis studijs/ tātis īsanissimorū
desiderioꝝ ardorib' q̄rerē discedere a te/ τ in
mortē meā ire. Dn̄e de' me' delicie tue sūt eē
cū filijs hoīuꝫ/ delicie tue erāt eē mecuꝫ. Ego F
ꝓ discedebā ac fugiebā ac si mors mea eēt eē
tecū/ τ mortifera inseq̄bar/ τ ad ea currebam
eisꝗȝ adhuc ihereo si ipa vl' eēnt vl' sint adhuc
in vita mea. Clamabat ad te scūs Dauid. Ne
discedas a me. ne discesseris a me/ ne elonge-
ris a me. Proculdubio cognoscebat te eē vitā
suā/ cui' discessum τ elongationē sic se formi-

dare ōſi debat· Si ꝓpť qđ dicebat ne diſcedas
a me· An ē h̄ poſſibile vt imēſitas pietat͡ꝫ ⁊ dul
cedinis tue ꝑmittat h̄/ vt diſcedas a q̄cūq; vł
deſeras ipm̄· tu em̄ dixiſti iā pluries ego ṗm͛ ⁊
nouiſſim͛ in deceſſu· Prim͛ es em̄ in diligen=
do ⁊ adherēdo atq; appropinq̄ndo nob· Non
em̄ deſeris nos/ niſi ṗus deſert͛ es a nob: ꝫ ſo
lūmodo poſtq; nos elongauerim͛ a te· ſic dixi
ſti ꝑ os Dauid· Ecce qui elongāt ſe a te ꝑibūt
Quid ḡ q̄ clamat ſcūs Dauid· ne diſcedas a
me: ne diſceſſeris a me· ⁊ ne elongeris a me:
Cū h̄ nunq; ſit ꝑiiſſime volūtatis tue/ vicȝ vt
nos alij deſeras vel relinq̄s· h̄ inq; clamabat:
vt tu ipm̄ ꝯſuares: ⁊ vt ipm̄ ſe abijcere nō per
k mitteres· Ac ſi diceret· Conſerua me mihi/ et
me tibi· Niſi em̄ cuſtodieris ciuitatē: fruſtra vi
¶ l gilat q̄ cuſtodit eā· Quid ḡ dn̄e de͛ me͛ dece
pit me· q̄d illuſit mihi· q̄d ſuaſit mihi tā infelix
cōmertiū/ tā mortiferā cōmutationē/ vt te vi
tam ⁊ gloriā cōmutarē/ in mortē peſſimā iſtā·
vt· ſ· te vitā meā ⁊ ſalutē deſererē/ ⁊ mortē iſtā
viliſſimā atq; turpiſſimaȝ amplecterer: Dn̄e
de͛ me͛ non erat voluptas nec illa vtiq; veri
nois ac v̄e rōnis: ꝫ fallax ⁊ fallacia/ ⁊ ab ebrio
dormiēte ſomniata· Pri͛ igiť inebriauit me/ ⁊
ſoporauit cogitatio tēptatiōis: iebriatū v̄o et
dormientē· facile fuit in iſtud tā fantaſticū tā
noxie illuſionis illicere: ꝓpť h̄ vigilātiſſime ꝑ
cepiſti dn̄e de͛ me͛· Parū differt dormiens a
mortuo· Nihil em̄ ſenſus habet aut viriū· liga
tus ē ſenſus iterior ⁊ oēs vires corpis· ¶ Dn̄e
de͛ in iſtā ipotētiā duxi me/ vt nihil poſſim ho
ra dormitiōis ⁊ ſomniatiōis iſti͛ ꝯtra hoſtē vł
aduerſariū meū· Vires q̄s ex v̄tutib͛ ⁊ donis
tuis habebā/ ⁊ arma etiā ꝓieci: nec auxiliū tu
um iuocaui/ q̄ ꝓmptiſſim͛ adiutor es oib͛ in
uocātib͛ te in v̄itate· Hoc vtiq; facē debuiſſeȝ
⁊ anq; irrueret in me iſta tēptatio/ ⁊ in ipo eti
am tēptatiōis initio· Ego v̄o miſerrim͛ atq;
viliſſim͛ ⁊ oi bono idigniſſim͛: om̄i dānatiōe
⁊ morte digniſſim͛: oīno me auītia te ⁊ in iſtū
infernalē lethēū/ fluuiū voluptatis mortifere
me imerſi/ dn̄e de͛ me͛ ac ſi v̄a voluptas eſſet
q̄ me ad lethargiā ſpūalē iſtā iduxit In illa cō
paratiōe ſuauitatis tue/ ⁊ cōpaſſiōe iucūdiſſi
me ac viuifice ſocietat͡ꝫ ⁊ habitatiōis tue· Ab
ſit em̄ vt ait tāt͛ ⁊ ſapiētiſſim͛ Aug͛· vt tanta
delectatio ſit in vitijs/ q̄ta in v̄tutib͛· Si pla=
cuit voluptas: vbi cā inſaniſſim͛ q̄rebā: vbi q̄
rere illā debebā: niſi in te fonte vnico ſuauita
tis incogitabilis· Miſerrim͛ ego ⁊ iſaniſſim͛
corrupi palatū cordis mei· infeci ipm̄/ ⁊ idui
ipm̄ ſpurcitia ſomneitat͡ꝫ iſti͛: ⁊ illuſorie volu=
ptat͡ꝫ· Deſijt ḡ mihi ſape v̄a/ ac pura ⁊ ꝑpetua
bonitas: deſijt mihi ſape multitudo dulcedīs
tue dn̄e· Quia ſic dic̄ btūs Aug͛ v̄bū h̄ expo=
nens/ ei ſoli ſapit q̄ palatū cordis nō ꝑdidit: ꝫ
febre iniq̄tat͡ꝫ· In h̄ ꝓfundū mort͡ꝫ mee dimer
ſi: ⁊ nō ꝑcipiebā q̄ in eis ſūt· Cū ſpū ṗdit͛ erā:
⁊ de illo viuebā: ſpūalis exiſtebā: ⁊ diiudicabā
oīa· tūc nō erat carni vel diabolo loc͛ decepti
onis vel illuſiōis· Tūc em̄ v̄e vigilās erā inte
ri͛· Vigilia v̄o: ſomnia nō ſolū nō admittit: ꝫ
etiā prorſus extmiat ⁊ excludit· tūc certiſſimū
erat mihi: veriſſimā puriſſimā viuificāq;: ⁊ ſu=
per oēm cogitatū eē bonitat͡ꝫ tue ſuauitatem
⁊ oēm aliū etiā ſi v̄a eēt abominationē eē hor=
rificā· Sic me iſaniſſim͛ ipe in mortē dedi: ex
tinguēs in me ſpm̄ vite· i· inſpirationē ſanctiſ
ſimā: q̄ ex te viuebā· Et ex hinc factū ē mihi vt
mors ipa mea delectabilis mihi ſit: ⁊ placeat
mihi: Vera vita q̄ tibi ꝯiūctiſſim͛ adherebā:
mihi nō ſolū moleſta ꝫ itolerabilis ſit· q̄ pueril
tate q̄ maior inſania cogitari poſſit: dn̄e deus
me͛· Si ſupbia mors mea ē: ꝑ quecūq; extra
mis ipi͛· q̄ mors turpior ⁊ vilior ē aut ridiculo ¶ m
ſitate ei compabilis: Cū em̄ ſola vita hūiliati=
onis nr̄e ſub oipotēti manu tua/ nos tibi ſola
ꝯiūgat ⁊ ſociet· Proculdubio ſupbia ē q̄ nos
a te ſepat: q̄ vita v̄a ac btā es aīar͡ꝫ noſtrarum
Quid em̄ ſupbire ē niſi ſupire: qđ ē de imo fui
tutis: vltimeq; ſubiectiōis q̄ deo ſubeſſe debe
m͛ in ſublime v̄iſſimū ac falſiſſimū q̄ alijs hoi
bus ſupeē volum͛ ac ṗeſſe· q̄ q̄d ridiculoſi͛ co
gitari pōt· ꝓpť qđ ſapiēter ait ſapiēs Seneca
dicēs· Si videres murē vnū dn̄ari ceteris mu
rib͛ riſum teneres· Qua ꝓpť cū nihil ampli͛
hȝ vn͛ hō: q̄tū ē ex natura ⁊ cōditiōe ſue ſpe=
ciei q̄ aliq̄s alior͡ꝫ: ꝯtra ius ⁊ legē nature ē: vt
velit͡ꝫ alijs hoib͛ dn̄ari· ¶ Nā ſi q̄d ſciētie vel
ꝓtātis vel alteri͛ cuiuſcūq; excellentie cuiq; a
creatore donatū ē ei: alijs in eo ſuire tenetur
⁊ nullaten͛ appropriare ſibi illō debet· Qua=
re manifeſtū ē: furti illū reū effici: q̄ tale donū
qđ idubitanť publicū ē: ſibi ſoli appropriare ꝓ=
ſumit· ¶ Hui͛ aūt exēplū euidētiſſimū i viſu
auditu· ⁊ in vno quoq; officior͡ꝫ alior͡ꝫ q̄b͛ mē=
bra ſingula ṗdita ſunt· Nō em̄ licet vel poſſibi
le ē naturaliť oculis appropriare viſum ſibi q̄
vtiq; dat͛ ē eis vel poti͛ ipoſit͛ tanq; officio·
nō ꝓpť ſe ꝫ ꝓpť totū hoiem atq; totū corpus
vt dic̄ Greg͛· ſup Ezech· Quia ſic hȝ ⁊ de lu=
mine ſcie· q̄ nulli ex ſapiētib͛ ꝓpť ſe ſolū da=
tū ē: ꝫ ꝓpť corp͛ eccleſie dei· Diſpēſatio igitur

sola luminis isti⁹ tradita ē vnicuiqꝫ ex docto-
ribus sacris. Qua ppter maīfestū ē q̄stī furti imo
tam execrabilis sacrilegij rei sunt. q̄ lumē scie
C I diuinalis sibi appropriare p̄sumūt. C Puto āt
hāc eē cām ppter quā perijt plerūqꝫ sapiētia a
sapiētib⁹. ⁊ itellect⁹ prudētū vel prudētie po
tius abscōdit⁹/ qꝛ benignissim⁹ de⁹ in oīb⁹ do
nis suis/ vult hr̄e prudētes ⁊ largos atqꝫ libe
rales dispensatores: nō sacrilegos ⁊ auaros
raptores. Nō igit̄ mirū ē si furib⁹ ⁊ latronib⁹
tā p̄ciosa dona sua cōicare vel credē non vult
de⁹. Jā em̄ edocti sum⁹ ex pabolis euāgelicis:
qꝛ fuis fidelib⁹ multiplicat dn̄s talēta tradita
. Manifeste igit̄ video te illumināte dn̄e de⁹
me⁹: q̄ iuste deseris supbiētes in donis tuis: ⁊
vtentes his tanq̄ suis. Desereris ab eis pro
eo q̄ supbiūt ɔtra te. supbiūt a dispēsatiōe do
norū tuoꝝ sibi tradita. In dominiū imo in ra
pinā vsurpare appropriatiōis: in q̄ nō solū tibi
iniuriant̄ mysteriū tue dispēsatiōis abijcien-
tes: s; etiā toto corpi ecclesie/ cui⁹ bona oīa p
rapinā sacrilegā sibi vsurpāt ⁊ appropriāt. Ibi
in abbatia dei in q̄ christ⁹ dn̄s de⁹ abbas ē. in q̄
C b scōꝝ cōis regula ē ⁊ cōicatio scīspūs vniēdi of
ficiū. Proprietarij sunt effecti. ⁊ nō cōicātes
bona oīa: ⁊ sic excōicati tā ipie cōicātes: excōi
cati sunt ⁊ a cōione viui corpis mystici tui/ qd̄
ē ecclia seipos sua puersitate reddūt alienos
Et ppter h̄ vitā quā de cōione sanctissimi cor-
poris hui⁹ accipiebāt/ ⁊ pticipabāt: sibimetip
sis auferētes. mēbra q̄si a pprio corpe sepata:
ipa sepatiōe moriunt̄ ⁊ arescūt. C Et a te igit̄
vita v̄a aiarū de⁹ me⁹/ ⁊ a corpe sacratissime
ecclie tue/ quā spūs tu⁹ viuificat ⁊ regit me se
parauit ista supbia/ piter ⁊ auaricia. Qua p-
pter dn̄e de⁹ me⁹ si feci istud: ⁊ si ē iniq̄tas hec
C K in manib⁹ meis. Ego solū sum actoꝛ mortis
mee ⁊ ver⁹ homicida meiipsi⁹/ q̄ iusta ē dāna
tio dn̄e de⁹ me⁹ dānatio supboꝝ: ⁊ q̄ rectū et
q̄ equū/ q̄qꝫ p oīa laudādū iudiciū tuū de ip
sis. O iusta desertio: q̄ eos deseris ⁊ sibimet
ipsis relinquis. O q̄ magna ē ira tua/ dū eos si
bijpsis dimittis: neqꝫ em̄ sanioꝛ pōt eē furio-
sus inimicis: q̄ ipe sibi sit. Nō pōt ei eē furiosi
oꝛ insidiatoꝛ nec vigilātioꝛ pcuratoꝛ mortis/
q̄ ipe dn̄e de⁹ me⁹. Nō pōt furiosus carnifici
crudelioꝛi tradi: q̄ ipe sic suis māib⁹ pessimis
seuissimisqꝫ tradit⁹ ē/ furiosus sibijpsi sic reli-
ctus. Domine de⁹ q̄s vidit vel videre potest
insanias deserentiū te: ⁊ recedentiū a te: nisi
cui tuipse illuminaueris. easqꝫ reuelaueris:
dn̄e de⁹ me⁹ q̄ amara ē mors ista/ q̄ se a te vi-

ta abrūpit: tā obcecatissima aīa furiosa: cuius
amaritudo si sentiret̄: nemo in illā se inijceret
Nemo a te iucūdissima vita abrumpe se vellet
vel etiā se posset. Quis em̄ gustare pōt vt ait
scūs Job qd̄ gustatū afferat mortē. Talia sūt
mortifere voluptates/ aliaqꝫ venena/ q̄ insi-
pientissimis aīab⁹ ppinat diabol⁹. Dn̄e deus
me⁹ si sentiri pōt amaritudo mortis q̄s eā nō
horret: q̄s eam viriū suarū conatib⁹ nō decli
naret ⁊ fugeret. Dn̄e de⁹ me⁹ si sentiret̄ pre C L
sentie tue suauitas/ ⁊ inhabitatiōis tue/ i aīa
bus in q̄b⁹ es viuifica iucūditas/ q̄s se a te ab
rumpe ⁊ separi pateret̄: Hec igit̄ ē mors pctō
rum pessima. q̄ q̄sqꝫ aīas peccantiū mortifica
tas vt sensus in eis spūales/ ⁊ ppter hoc seipaz
cū amarissima sit atqꝫ durissima/ sentire non
sinat. Dn̄e de⁹ me⁹ credūt se suauiter viuere
q̄ tā amara acerbissimaqꝫ morte hmōi vl̄ mor C M
tui sunt vel moriunt̄. Dn̄e de⁹ me⁹ ista mors
me trāsfigit atqꝫ trāsuerberat/ gladi⁹ viuific⁹
v̄bi tui ⁊ mētis viscerib⁹ meis illā infigit: dum
ipam in coꝛ meū tā patenter impungis. Dn̄e
de⁹ me⁹ q̄ desiderabiliter oīpotētis v̄tutis ⁊
p̄dulcis miscdie tue ē mira culū/ cū gladio v̄-
bi tui mortē istā p eandē ipam mortificas/ ex-
pellis/ atqꝫ diffugas ab aīabus/ q̄s supabun-
dantissime pietatis tue dignatiōi placet viui
ficare. Sufficere deberet ⁊ supabūdare etiaz
mors ista ad abstergendos ⁊ diffugādos pctō
res. Sufficere deberet gladi⁹ acutissim⁹ ac vi
uific⁹ v̄bi tui: ad trāsfigēda ⁊ digladiāda cor-
da sic mortua. Vex q̄m docuit ille scūs ⁊ sapiē C N
tissim⁹ Greg⁹. qꝛ grām cōpūctiōis puocat at
q̄ pcurat/ puisio inferni. tēptabo gladiū tuū
acuere morte illa/ ⁊ malis illis nouissimis pe-
nalitatis illi⁹ incogitabilis. C Dico igit̄ o in-
sanissime pctōꝛ/ q̄ nō dū discedis a morte ista
tua pessima: nōdū reuerteris ad deū/ beatissi
mam vitā/ iucūdissimāqꝫ salutē tuā: q̄ demē-
tia nō times a facie gladij/ quā vibrauit sup te
oīpotētissim⁹/ q̄ capiti tuo impēdit: A q̄ nō ē
possibile ptectiōis armaturā eē/ neqꝫ vllū ef
fugiū. q̄re te nō trāsuerberat/ ⁊ in frustra con
cidit coꝛ tuū/ timoꝛe horribili ⁊ terroꝛe inasse
curabili: An oblit⁹ es qꝛ ex oꝛe sedētis in thro
no vel regno oīuz seculoꝝ/ pcedit gladi⁹ ab
vtraqꝫ pte acutus. qd̄ ē dicere/ ⁊ aīam ⁊ corp⁹
morte ppetua trāsfigens. Procedit inq̄ iam
digladiatur⁹ siue cesurus. Hic est gladius eli-
matus vt splendeat ad instar fulguris. ⁊ acu-
tus vt cedat victimas. Iux̄ sermonē Ezech.
Procedit igit̄ incompabiliter maioꝛe rapidi-

tate/ q̄ʒ fulgur: descēdit sup te vibratiōe oīpo
tentis dei/ manus dei ferientis. Et nec duʒ ti/
more cōcideris: ne dū dolore scinderis? q̄ au-
datia vl' securitate spectas sagittas arc⁹ diui-
ni iudicij/ contra te extētissimi vl' intētissimi.
Siqdē arcū suū tetendit dn̄s de⁹/ ⁊ parauit il
lū: ⁊ in ea pauit vasa mortis eterne: q̄ sunt sē
tentie iustissimi iudicij ipsi⁹/ mortē irrogātes
etnā/ oīb⁹ illis q̄ nō fugerūt a facie arc⁹ isti-
us. Siqdē metuētib⁹ se/ dedit signationē vt
fugiāt a facie arc⁹ isti⁹. Ego eīn clamo tibi q̄ʒ
tū possum: declina/ fuge/ sagittas istas/ ꝯtra
q̄s nulla est armatura ꝓtectiōis: a qb⁹ sola de
clinatiōe ⁊ fuga effugit'. Quis hoīm vl' etiaʒ
aīaliū eousqʒ vsqʒ desipuit vl' insaniuit: vt tā-
q̄ʒ signū ad sagittā positū/ sagittas expectare
auderet? Quis gladiū capiti suo impēdēs nō
expauit? ⁊ ꝑsertim gladiū tā forte ferientis dei/
¶ tā dire cōcidētem nō expauit? An ignoras o
miser/ oīni danatione ⁊ morte dignissime qr
nō ē tibi defensio vl' euasio/ vl' adiutoriū con-
tra dei ferientis vindictā. Et qr nō tibi ꝓtectio
vl' refugiū ē cōtra irā ipi⁹. An ignoras q̄ʒ hor-
rendū sit incidere in man⁹ dei viuētis ⁊ irati/
iuxta ſmonē Apli? Nō times ignē illū eternū
flāmas inextinguibiles/ ⁊ ardores sempiter-
nos? de qb⁹ dicit dn̄s p Esaiaʒ. Quis ex vob
habitare poterit cū ardorib⁹ sempiternis: ter
ribilis nanqʒ ē expectatio iudicij: et emulatio
ignis q̄ cōsumptura ē aduersarios. sicut dicit
Apls ad Heb. xvj. Si terribil' q̄ ⁊ vnde ē tibi
ab ea securitas. aperi oculos cordis tui o mi-
ser/ ⁊ vide qr nō solū minat' tibi infern⁹ inten
tas tibi oīa tormēta sua. ſʒ etiā oīpotēs de⁹
minat' ⁊ de se et de creatura sua ⁊ etiā de toto
mūdo Sapieñ. v. Ibi eīn expresse legit' de om
nipotēti deo. qr accipiet armaturā zel⁹ illi⁹/
⁊ armabit creaturā ad vltionē inimicoꝝ. indu
et ꝓ thorace iusticiā: ⁊ accipiet ꝓ galea iudici
um certū/ scutū inexpugnabile/ eq̄tatē acuit
diram. irā in lancea: cū pugnabit cū illo orbis
terrarū cōtra insensatos. Et multa alia ibi de
his euidēter minat'/ vicʒ de creaturis q̄ ad vl
ciscēdas iniurias ⁊ cōtumelias q̄s insensati ⁊
impij irrogauerūt creatori. Creature arma-
būtur. ⁊ excādescēt aduersus eos. sicut legit'
Sapieñ. xvj. vbi dicit'. qr creatura tibi factori
seruiēs: excādescit in tormētū aduersus impi
os. Hec ē pluuia belli/ de q̄ dixit sapiēs ⁊ sāct⁹
Job. donec pluat sup illū deus bellū suū. Ti-
mes a scintilla ꝑmodica ignis corpalis: ⁊ non
times ab ardorib⁹ imēsis et sempitnis. times
a morsu pulicis vni⁹: ⁊ nō times ab ira que cō
sumptura ē aduersarios. Nūc miser time ⁊ fu
ge/ dum ⁊ timere saluberrimū ē ⁊ fugere tibi
possibile. Et patet tibi ille copiosissim⁹ miseri
cordie dei sinus/ aut tutissimū dei refugium.
¶ Qr si dixeris mihi: nō possuʒ timere/ vbi vl'
vnde accipiā vl' inueniā. ¶ Rn̄deo tibi ⁊ repli-
co cōtra te. vbi inuenisti vl' vbi accepisti secu-
ritatē q̄si liber/ ⁊ imunis sis a vetusta ira. Cū
ista maxime terribilia sunt iter mala penalia:
q̄ demētia dicere potes qr nō tibi timor ē a fa-
cie illoꝝ? An nō innatū ē homib⁹/ ⁊ alijs aīali-
b⁹ timere ⁊ fugere a facie maloꝝ sibi iminētiū
⁊ ꝑserti mortis/ ⁊ mortē iferētiū? Hec eīn vis
nature ē/ qr vicʒ natura oīa aīalia docuit ti-
mere/ scʒ fugere a noxijs atqʒ penalibus/ ⁊ a
morte potissimuʒ. Qr si adeo penalia adeoqʒ
noxia mala: timorē tibi incutere nō sufficiūt:
icutiāt tibi pudorē saltē/ ob ꝓbriū illud sempi
ternū/ qd nulla obliuiōe delebit'. Ingerat ti-
bi cōfusionē spectaculū illud ignominie/ ⁊ cō-
fusiōis vniūsal': in q̄ oēs feditates tue/ om-
nes turpitudies tue/ oīa pudēda tua/ qd ē di-
cere oīa ea q̄ʒ aspect⁹ tibi erubēscēd⁹ ē pate-
būt/ oīm viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ oculis. Erubesce
saltē ī cōspectu īimicoꝝ tuoꝝ appere taʒ vilis:
tā ignomiosus ⁊ despectabil'. ¶ Quid loquar
de curia toti⁹ celestis cōspectu/ ⁊ inumerabi
liū exercituū. ſʒ ⁊ toti⁹ ecclie scōꝝ q̄ cū christo
regnaturi sunt. Miser ⁊ insanissime/ q̄ ipudē
tia ferre poteris/ p̄ cōfusiōe tm̄ ⁊ tāte ignomi
nie spectacl'm. Ipm vō aspectū terrificū oīi-
potētis iudic' qualit' poteris sustinere? q̄ nō
vix ferre potes faciē sacerdotis vni⁹ audien
tis in ꝯfessiōe pctā tua. In aspectu nāqʒ iudi-
cis illi⁹ euidēter videb' imēsitatē magnitudi-
num/ abominationū/ iniq̄tatū ⁊ iiusticiarum
mōstrificasqʒ ⁊ horribiles voluptates ⁊ fedi-
tates tuas: q̄ in nocte p̄ntis vite etiā a diligen
tissimis ꝑscrutatorib⁹ suis inq̄site sunt. Tāta
nāqʒ erit tūc claritas iudicij: vt p̄ immēsitate
sua: oīa pctā nr̄a ⁊ vitia lucidissime videātur.
¶ Deniqʒ attēde q̄ʒtū erit tormētū ītueri vul
tum illū terrificū irati iudicis. q̄n ipe scissim⁹ ⁊
sapiētissim⁹ Job: petebat abscōdi ī iferno. do
nec ptrāsierit furor. ira vicʒ q̄ apparebit ī vul-
tu illi⁹: dū sederit in iudicio: ferēs snias etne
dānatiōis in ipios ⁊ reprobos. A facie ei⁹ pe-
tebat abscondi iob in iferno: vel ne vidēt ado
terrificū vultū ei⁹: vel ne videret' ab eo. Eius
aspect⁹ oī fulmie incompabilit' terribilior est.
sic dr̄ p ꝓpham Malach. Et q̄s stabit ad vi-

dendũ eũ· Ignis siq̄dẽ in cõspectu ei⁹ exardescet & in circũitu ei⁹ tẽpestas valida / rapiens in abyssũ certissimã infernalẽ / & submergẽs ĩ mari amaritudinũ eternarũ / om̃es illos q̄ in pte sinistra corã iudice repient̃· His et hmõi· tãtis malis & iam iãq3 q̄ hora nec scis nec putas tibi imminẽtib⁹: exacue v̄ba dei / qb⁹ oĩa ista reprobis oib⁹ cõmiant̃· His iugit̃ cõtẽde cõcide & digladia duriciã cordis tui· Oblaturus igit̃ pie & scẽ orõnis sacrificiũ ignẽ et gladiũ tibi assume ex his & hmõi / sine qb⁹ vix aut nũq3 cremat̃ aut mactat̃ in orõne cor humanum· Forsitan aũt & alio pcutiẽte alioq3 inflãmante & facili⁹ & citi⁹ imolab hmõi sacrificiũ· Sũt eñ sacri doctores q̄ norũt dire & dure pcutere in gladio isto: & istos ignes accendere in cordib⁹ auditorũ· Cõsilio aũt meo tuipe p temetipm faciens in pte ista qd poteris: & nihilomin⁹ auxilijs sacrorũ doctorũ & p̄dicatorũ iuxta quod dixi vteris·

De lucta anime in oratione· Ca· LII

POst hec prose qr ĩ orõne q̄ ei accidũt: p h q ipa ẽ lucta cũ deo seu ɔtra deũ· Et h insinuatũ ẽ nob in lucta Iacob: q̄ luctat⁹ ẽ cũ viro seu angelo in q̄ ei apparebat de⁹· sic legitur Geñ· xxxij· q̄ lucta extorsit ab eo si fas ẽ dicere bñdictionẽ· ppt̃ qd dr̃ ibi· qr dixit de⁹ ipi iacob Qsi aduersus deũ fortis fuisti: q̃to magis aduersus hoĩes p̄ualebis· Nec p̃tereũdũ est tibi q lucta ista de nocte facta fuisse scribit̃· ppter qd / cessante aurora dixit angel⁹ ad iacob· Dimitte me qr iã aurora ẽ· Cã aũt in h ẽ· qr nox siue nocturnũ tps cõueniẽti⁹ tps ẽ orõni siue lucte: q̄ luctãdũ ẽ qsi cũ deo in orõne· Et hui⁹ due sunt cause· s· qes / & solitudo· Quies q̄dẽ qr orõ cor liberũ / & q̄etũ req̄rit ab alijs actib⁹ & occupationib⁹· sic scp̄tũ ẽ de rege Iosaphat q̄ timore pterrit⁹ totũ se ɔtulit ad orãdũ dñm Nõ eñ corde dimidio aut q̄libet modo ptito / orãd⁹ ẽ de⁹· s exẽplo Salomonis Sapieñ· ca· viij· Ex totis p̄cordijs meis dixi / da mihi sedium tuarũ assistricẽ sapiam· Et Dauid· Clamaui ĩ toto corde meo exaudi me dñe· Neq3 eñ fortissimũ ɔtra deũ luctari nisi totis virib⁹ cõueniẽs ẽ· Nec tu ignoras / qr ad compationẽ fortitudinis dei altissimi: nulle sunt vires humane· Nõ eñ ẽ fortitudo ɔtra deũ· sic dic̃ Salomõ ĩ lib· Prouẽ· Tote igit̃ vires tue colligẽde atq3 corrigẽde tibi sunt si vis fort̃ ẽẽ ĩ lucta hmõi cõtra deũ· Sic & solitudo lucte isti: vicz orõis cõueniẽtissima ẽ· Ipe eñ h docuit ĩ euãgelio Matth· vj· Ubi docet nos orare in abscondito & clauso cubiculo· nõ solũ ppt̃ h vt inanis gloria declinet̃: s etiã ne corda nr̃a rapiant ad se / q̄ circũstãt & nos nob excutiant· Sic dic̃ Seneca de seipo· Hodie inq̄t miscdie sunt· nemo pulsat ad ostiũ meũ / nemo cortinam meã trahit· Nihil q̄ppe nobis facili⁹ excutit̃: q̃ nosipsi: nihil relinq̄t nos facili⁹: nihil ɔtrariat̃ nob / q̃ cor nostrũ· Hic g̃ reminiscendum ẽ tibi / eorũ q̄ audisti de luctandi pitia seu astutia & de ipa fortitudine· Quidã eñ in ista lucta & vix ea cepta statim cadũt / & deijciunt̃ deficiẽtes: nihil laboriosi⁹ & molesti⁹ reputãtes q̃ ipm orare· Causa aũt in h ẽ / leuitas et lubricitas cordis eorũ: ignorãtiaq3 paupertatis atq3 defectuũ: necnõ & bonorũ q̄ p orõnẽ obtinent̃ atq3 malorũ q̄ p illã auertũt̃· Quib⁹ malis accedit & illa alia ignorãtia: qua nesciunt impiti: deũ paratũ ẽẽ ad audiẽdũ desideria & voces supplicantiũ· Quis eñ eousq3 fatuus vel idignãs ẽ / vt deo p̄bẽte aures / nõ ei tota auiditate loq̄ vellet· Saluberrimũ aũt ɔsiliũ ẽ / orõni assuescere / & cor suũ ab hmõi leuitate & lubricitate auertere· atq3 ad stabilitatem reducere· Ipa nãq3 luctãdi assuetudine / mirabiliter adiuuat̃ gr̃a luctatiõis isti⁹· Prestatur etiã robur p eã ad luctandũ· In p̄cedẽtibus v̄o vbi de orõne inq̃tũ vitulus labiorũ ẽ locut⁹ sũ / & exposui tibi sex fortitudines orõnis: tanq̃ q̄dã vi ossa vituli hui⁹· De pitia q̃ & astutia luctãdi tria didicim⁹ a sensu & experientia· Quorũ primũ est eleuatio adũsarij sup humeros pprios· Cũ eñ luctator eousq3 potuit / vt aduersariũ suũ sup humeros leuauit: facile ẽ ei portare ipm atq3 deijcere· Hoc aũt nõ fit nisi p humiliationẽ: q̄ semetipm supponit luctator adũsario siue supponit eundez sibi· Quo artificio sp vtendũ in lucta ista· propter h igit̃ videt̃ dictũ· humiliamini sub potẽti manu dei / h artificio vsus fuit rex Achas: audita cõminatiõe dei p pphetã: q̄ cõminat⁹ fuit ei / q dimitteret posteriora ei⁹ & nõ relinqueret de stirpe ei⁹ mingentẽ ad parietẽ· Recurrebit igit̃ statim ad artificiũ illd qd humilitatis ẽ ppriũ· humiliauit eñ se in ɔspectu dñi Et ppt̃ h si fas ẽ dicere / in lucta orõnis vidit dñm· ppt̃ qd dixit dñs· qr hũliat⁹ ẽ in ɔspectu meo rex achas: nõ inducã malũ h qd locutus sum ɔtra achã in dieb⁹ suis· Hãc astutiã insinuauit nobis Eccs· in s̃mõe quẽ in p̄cedenti-

bus audiuisti / quo dcm̄ ē· orō humiliāt͛ se· ꝛc·
Sic igit͛ nosmetipsos exaltādo ruim⁹: sic deū
exaltādo ꝛ nosmetipos humiliādo: q̄si sup ip=
sum in lucta ista exaltamur: ꝛ victores ei⁹ effi
cimur· Nō em̄ alia via ē vel artificiū subijciēdi
nob deū: q̄ꝫ subijciēdo nos eidem: qd ad sub=
iectionē obediētie nō incōueniēt͛ refert͛· Effi
cit͛ em̄ deus oṗs obediēs obediētib⁹ sibi sicut
scriptū ē· de Josue in libro eiusdē· Steterunt
igit͛ sol et luna deo obedienti voci hōis· Ipsa
etiā veritas in euāgelio· dic· In qua mēsura
mēsi fueritis· metiet͛ ꝛ vob· Et exp̄sse btūs ac sa
pietissim⁹ Amb· q꞉ nulli⁹ vnq̄ꝫ erit de⁹ possessio
nisi q̄ ipi⁹ dei fuerit possessio· Ampli⁹ nōne ex
presse dic̄ Aplus ad Rohma· ix· dico christū ie
suz fuisse mīstruz circumcisiōis iudaici ꝑpli ꝛc·
Quid āt ē dicere aliō mīstrū / q̄ꝫ seruū vl' seruiē
tem / ꝛ deseruitijs ipi⁹ qb⁹ ꝛ seruiuit nob ꝛ officio
sissime seruire pat⁹ est· In smonib⁹ exhortatio
nū ad ꝑplos sepe ōndi / ex ipis testimonijs scp
turarum: q꞉ nō ē seruitium spūale / q̄ indigere pos
sum⁹: qd ipe nob impēdere dedignet͛· q̄n po=
ti⁹ ꝛ interdum remittētib⁹ multa ingerit ac q̄si
¶ T violēt͛ impigit ¶ Scda astutia in ope luctatio
nis / ē supplātatio· p quā vl' pes elubricat͛: vl' sb
stramētum siue sustētaclm cui pede vl' vtroq̄ꝫ
vl' altero initebat͛ sbstrahit͛· Cū ḡ cōtra te vi=
tijs tuis / ꝛ pctīs solis initat͛ cōtra te: ꝛ aduer
set͛ tibi dn̄s de⁹: subtrahe illi suppodiacla ista
ꝛ cadē ncc̄e habebit· Qua ꝑpt͛ māifestuz est /
q̄ q̄cūq̄ꝫ in orōne sic cum christo luctat͛ / vt vi
tia ꝛ pctā inibi deserat: suppodiaclm ei subtra
hit: ꝛ ꝑpt͛ h ipm cadē cogit· Nō habet em̄ vn̄
stet: nō habz fulcimētum q̄ sustētet͛ cōtra nos
cū ista ei defuerint / q̄ q̄dē statim vt volum⁹ ea
desūt· Ipa em̄ vitia nr̄a ꝛ pctā: si ea nos ei sub
traxerim⁹: statim nō solū ruunt sed etiā pere
unt· Nō habet em̄ fundamētū vel sustētamē=
tum / nisi nosipsos· Accidēs em̄ nō stat / nisi p
subiectū vel sustinēs ipm· ¶ Tertia astutia ī
¶ V opatione luctatiōis ē ipa fatigatio aduersarij
ꝛ astutia ista vtunt͛ plerūq̄ꝫ / qui agiles ꝛ expe
diti corpe: ꝯtra corpulētos ꝛ ponderosos cor
pore luctatores sunt· Et hmōi astutia nō qui
dem p defectū lassitudinis valet / cōtra fortis
simū deū: s p quādā silitudinē· tanq̄ꝫ em̄ fati=
garet͛ clamorib⁹ orantiū· tanq̄ꝫ deficeret qua
si nō valēs eis resistere / cedit ꝛ succūbit eisdē
¶ Exi inq̄t cito dn̄s ad loth de sodomis· Non
em̄ potero ibi q̄cq̄ꝫ facere· donec exiueris in=
de· tanq̄ꝫ ꝑ̄tia sua omnipotētissimā v̄tutē crea
toris ligatā teneret· Et etiā orāti moysi / p po
pulo q̄ peccauerat orādo vitulū: dixit dn̄s / di
misi eis iuxta v̄bū tuū· tanq̄ꝫ ipm v̄bū tuū eēt
mihi regula opandi quā mihi trāsgredi nō li=
ceret· vl' mādatū vrgentissimū qd p̄teriri nō
possem· Silr aūt cauendū ē tibi in lucta ista:
ne debili aut fragili fundamēto aut fulcimen ¶ X
to innitaris· qd ille ꝓculdubio facit / q̄ de meri
tis suis cōfidit· ꝛ tanq̄ꝫ meritis suis debita pe
tit / in orōne dona dei· Et hic ē indubitāter pes
supbie / de quo petebat Dauid dicēs· Nō ve=
niat mihi pes supbie· quo null⁹ fragilior aut ī
firmior inueniri potest· Si vis ḡ firmiter sta=
re ꝛ indeijcibilis in lucta ista: innitere dn̄o· cō
fide in ipo· q꞉ vt mons syon q̄ habitat in hie=
rusalem nō cōmouebit͛ ineternū· sic q̄ cōfidit
in dn̄o· amplius etiā subleuant͛· sic dicit Salo
mon in Prou· Qui cōfidit in diuitijs suis cor
ruet· Nimirū q꞉ vanitas ꝛ mēdaciū sūt· Qui
aūt sperat in dn̄o subleuabit͛· Quis em̄ spera
uit in te ꝛ cōfusus ē· sic dicit Eccs· Job v̄o ad=
mirāde cōfidētie· si occiderit inq̄t me / sperabo
in eo· verūtn̄ in cōspectu illi⁹ vias meas argu
am· Et ipe erit saluator me⁹· Dauid v̄o bea=
te ac fortissime spei / dicebat· Dn̄s firmamen
tum meū· Et iter· Si exurgat aduersum me
ꝑliū in hoc sperabo· Per modū igit͛ omnem sī
bi caueat a ruina ꝛ lapsu: q̄ totū se ī deū ꝓijcit
ꝛ totus ei pondere ꝯfidētie sue incūbit· Pro
pter qd dicit Aug⁹· Solus vincit q̄ de se nō p̄
sumit· Necesse ē vt de victoria nihil sibijpsi ar
roget / vl' ascribat: q̄n poti⁹ ncc̄e ē vt solū deū
actorē ꝛ largitorē illi⁹ cōstituat· Accidit etiā ¶ Y
plerūq̄ꝫ in certamine luctatorio: vt alter luctā
tium / alterum etiā suo pondere solo deijciat·
Fit aūt ꝛ in ista spūali lucta ad silitudinē ꝛ ꝓ
portionē illi⁹ hocipm· quēadmodū em̄ q̄ solis
viribus suis aut meritis innitit͛: dei auxilio et
virib⁹ seipm ꝓuat atq̄ꝫ dstituit· Si q̄s v̄o seipso
totaliter diffidit ꝛ soli grē atq̄ꝫ miscdie dei ad=
iutoriū ꝛ v̄tutē in se aduocat / ꝛ trahit: ita vt
deus ei deesse nequeat· ꝑpt͛ h dixit sapiens ꝛ
scūs Aug⁹· Secure proijce te in deū· nō eniz
crudelis ē / vt seipm tibi subtrahat / ꝛ te cade=
re pmittat· Sicut igit͛ nō ē possibile misericor
dissimo deo: crudelē esse in aliquē / q̄ in miseri
cordia ipsi⁹ sperat· Sic nō ē possibile vt se sb=
trahat alicui / q̄ se in illū proijciat· Jacta inq̄t
Dauid cogitatū tuū in dn̄o· Et iterū· i· Pet· v
Omnem sollicitudinē vestrā proijciētes in eū
sciētes q̄m ipi cura ē de vob· Per hāc igit͛ viā

erit dñs tecũ in lucta ista· ĩpossibile igit̃ erit te
cadere sub eo· Si eñ q̃cq̃ʒ habeas viriũ / ⁊ te
adiũctis sibi dei adiutorio ⁊ virib⁹: ncc̃e est vt
eo fortior efficiaris· Qui si etiã nihil habuer᷑
viriũ a pte tua: nõ tñ eo eris infirmior / cũ ee-
dem vires ⁊ tibi ⁊ illi sint· Nemo aũt dubitat
cuiq̃ʒ a pte sua aliquid viriũ eẽ ħ est a pte libe
ri arbitrij· Et ppt̃ ħ oĩs ecclesia scõꝝ / celesti
magisterio erudita ⁊ instituta: dicit· deus ad-
iuua me: q̃si nihil de se possit· Nõ adiuuari pe
teret de dõ ꝫ poti⁹ totũ ab ip̃o fieri qđ fieri vel
let· Et ħ ẽ qđ dicit Aug⁹· sup lib· psalmorum
Qui petit adiuuari: aliquid de se facit· alio-
q̃n diceret ꝓculdubio totũ fac de⁹· nihil pror-
sus mihi refuãs siue relinquẽs faciẽdũ· ppt̃
qđ dicit Aplus· Opatores dei sumus· valet ⁊
in ista lucta dei mirabilit̃ astutia vel prudẽtia
poti⁹ ṽtutis humiliãtis: q̃ dum a se totã victo F
rie gl̃iam prorsus excutit / ⁊ nihil in ea iur᷑ ha-
bere se sincerissime cõfitet̃ corã illo se deo to-
tũ attribuit ⁊ ascribit· Et ppt̃ ħ totũ certamẽ
in ip̃m impigit· idẽ eñ ex ncc̃itate debet̃ labor
certaminis / ⁊ honor victorie· Qua ppt̃ dũ dic-
gl̃ia ⁊ honor victorie isti⁹ tua ẽ: dicit eidẽ p cõ-
sequẽs igit̃ ⁊ ṽt⁹ certaminis tua ẽ labor ipi⁹· Et
hoc ẽ dicre· luctare ꝫ ⁊ vince ip̃e cũ tibi soli de
beat̃ gl̃ia victorie: ⁊ tua sit iure plenissimo et
singulari / tibi soli debet̃ ⁊ ip̃a victoria / ⁊ tua ẽ
iure plenissimo ⁊ singl̃ari· Qua ppt̃ et ip̃a lu-
cta· luctare igit̃ cõtra temetip̃m mecũ et pro
me· Qđ si diceres· q̃d ergo tuipse facis de te
siue p te / si lucta ista tota mea ẽ? Rñdeo ĩ hoc
q2 ip̃a coopatio mea q̃ est coopatio liberi arbi
trij dr̃ etiã donũ tuũ eẽ· Oĩe nãq̃ʒ bonũ / siue
grẽ / siue nature / siue glorie / siue fortune siue
corpis donũ tuũ ẽ· ħ etiã ip̃m qđ grẽ tue appli
co meũ liberũ arbitriũ: ⁊ q̃ eo vtor / ⁊ ip̃a tua
impat / donũ siñter tuũ ẽ ⁊ op⁹ atq̃ʒ bñficium·
Qua ppt̃ nõ ĩmerito dixi / quia lucta ista tota
tua est / totaq̃ʒ eius victoria·

Quomodo deus per luctam oratiõis vincitur· Ca· LIII

A Post hec autez
pcedã ad ꝓsequẽdũ d̃ orõne / ꝫm
qđ ip̃a ẽ pugna cõtra armatũ om-
nipotentissimũ atq̃ʒ inuictissimũ deũ· Et faci-
am te scire / q2 orõne vincit̃ capit̃ ligat̃ arma-
q̃ʒ sua oĩa ei auferunt̃· ⁊ ab ipso orãte capti-
uus inde ducit̃ ⁊ q̃diu vult ip̃e orans / in vin-
culis ab eodem tenetur ip̃e fortissimus deus
Quia igit̃ iam audisti ex p̃cedentibus in lib·
Sapieñ· quia ipse acuet diram irã suã in lan-
ceam· Manifestum est tibi quia vna ex arma
turis eius· dira ira eius est· Et quia ipsa est
lancea ipsius· In ista igitur pugna primũ frã
genda est lancea ipsius· Qđ qualiter fiat do-
cet te Salomon in Prouerb· xv· vbi dicit̃ tibi
Quia responsio mollis frangit iram· Que
autem responsio mollior excogitari posset /
contra iram ipsius: q̃ʒ reatus confessio? q̃ʒ pe-
ne minate siue vindicte laudatio? q̃ʒ miseri-
cordie humilis et deuota postulatio· Qua-
propter qui sic in oratione se habet: sicut q̃ʒ lo
quitur ad dominum: proculdubio frangit irã
ipsius· Ipsemet nanq̃ʒ dicit Matth xvj· Ser
ue neq̃ʒ / nunquid omne debitum dimisi tibi
quoniam rogasti me? Quis autem dubitat
remissionem / omnimodam fractionez ire eẽ
iudicis quãtumcunq̃ʒ irati· Non enim potest
ex ira siue per iram quicq̃ʒ contra peccatores
postq̃ʒ totum remiserit eisdem· Sicut neq̃ʒ p
lanceam confractam siue contritam· Addi-
sce et pone in intimum cordis tui / peritiam
istam et prouidentiam: per quam diram dei
lanceam / et confringere scias et possis·

Alia armatura eiusdem· torax est· ⁊ hec est B
iusticia· sicut legitur in eodem capitulo vbi
dicitur· Accipiet pro thorace iusticiam· hanc
etiam armaturam eidem auferre potes: si
iusticia te indueris / vel armaueris contra eũ
Jam autem edoctus es ex his que precesse-
runt: quia penitudo siue penitẽtia iusticia est
⁊ q2 iusticia q̃dã ẽ p quã penitẽs semetip̃m iu-
stificat / accusando se ⁊ alligando contra se / ⁊
testificando contra se / et sentenciando con-
tra se: quod est dicere condemnando se / ⁊ re
um eterne dãnatiõis ꝓnũciãdo se· Deinde
torquẽdo se cruciatib⁹ penitudĩs / ⁊ dolorib⁹
cõpũctiõis· Te igit̃ in orõne / thorace iusticie
isti⁹ armato: ncc̃e ẽ deũ iusticiã suã dponẽ: ⁊ in
ermẽ ab huiusmodi iusticia se penit⁹ exhibere
Nihil eñ habet iusticia eius cõtra sic iustifica
tos· Et si quid cõtra eos aggrederet̃ / ⁊ iniuste
et inique hoc facẽt· Quoniaʒ ꝫm hoc iusticia
sua iustos inpugnaret et iusticie pro viribus
impendentes et operam dantes molestaret·
Amplius potest iste salua iusticia iustis non fa
uere? Ampli⁹ ꝫm ħ iusticia bellũ hr̃et cõtra se?
Justicia nãq̃ʒ quã p̃nominaui / studiosissime
pugnat cõtra iusticias: quoniã et ↄtra oĩa
vitia ⁊ pctã / q̃ sunt ⁊ inimica maxime iusticie

dei· Quare in pte ista/ ex pte iusticie ē ista iu=
sticia/ ⁊ ppugnatrix illi⁹ ɔtra capitales inimi
cos eiusdē· Non pōt igit̄ iusticia dei pugnare
cōtra illā/ neq̄ aduersarij vllo modo eiusdē
Qua ppt̄ nō pōt eē armatura aliq̄ ɔtra illam
Oīs eñ armatura ɔtra illuz ē illūq̄ pugnat/
C cui⁹ hostē armat· Tertia vō armatura dei iu
diciū rectū ē· ⁊ galea ē ipsi⁹· sic in eodez caplo
legit̄ vbi dr̄· Et accipiet p galea iudiciū rectū
Tu ḡ diiudica teipm/ iudicio recto de q̄ dr̄ in
ps· Justicia ⁊ iudiciū correctio sedis tue· Et
iterx· i· ad Corinth· xj· Q si nosmetipsos diiu=
dicarem⁹/ nō vtiq̄ diiudicaremur· Assume ti
bi igit̄ iudiciū rectū istud· ⁊ tunc ociose vel su=
peruacue assumet illō sibi dn̄s: qō neq̄ decet
sapientissimā ei⁹ bonitatē· Neq̄ etiā possibile
ē q̄cq̄ ociosum vel inutile eē apō ipm· Ampli=
us te assumēte hmōi iudiciū nihil ei iudicādū
relinquit̄ in te· sic audiuisti ex testimonio apl̄i
j· Ad Corinth· xj· dicēs· Q si nosmetipos di=
iudicarem⁹/ nō vtiq̄ diiudicaremur· Qua p
pter te faciente de temetipo hmōi iudiciū· ne
cesse habet ipm deponere in pte ista officium
iudicātis/ seu iudiciū rectū· Quare q̄cito as=
sumis tibi iudiciū hmōi faciēdū tibi de temet
D ipso: tācito aufers ei galeā istā suā· Quarta
armatura eiusdē ē eq̄tas· sic in eodē caplo le=
git̄· Sumet scutū inexpugnabile eq̄tatez· Si
igit̄ vis ei auferre scutū istud: depone iniq̄ta=
tes tuas· qō est dicere desere eas/ ⁊ abstulisti
deo scutū istud vbi eñ nulla ē iniquitas· nul=
la ē vō armatura nccīa ɔtra iniquitates· Qr
igit̄ eq̄tas nō armat eū nisi ɔtra iīq̄tates: nec
possibile ē vt armet̄ ɔtra eas nisi equitate: qr
equitas nō armat eū nisi contra iniquitates·
Manifestū ē depositis iniquitatib⁹ tuis: deū
nō posse hr̄e scutū hmōi ɔtra te· Qua ppt̄ in
ista pugna orōnis absq̄ scuto illū facies: si ab
iniquitatib⁹ tuis auersus fueris· Vere ē qō di
cit sanct⁹ Job de eo· Iniq̄tatē pponit contra
me· De cōfidētia innocētie ⁊ bone ɔsciē sue h
dixit: intelligēs deum nō posse scutum eq̄ta=
tis sue abscōdere vl' opponere: nisi ɔtra iniq̄s
⁊ iniq̄tates eo̅x/ a q̄b⁹ imunē penit⁹ ⁊ nuduz
se sentiebat sanct⁹ iste· Ac si ḡ intēderet quia
scutum istud deerat deo ɔtra ipm dixit· eq̄ta=
E tem proponat ɔtra me· q̄si dicēt· armet se scu=
to hmōi si habet· Quia vō gladium ⁊ phare
tram ex vtraq̄ pte acutuz in ps legit̄ habere
Et arcum ipm tetendisse/ gladium vibrasse:
expsse legit̄: nō sunt p̄terennde h iste due ar=
mature· Sciēdum igit̄ tibi arcuz dei/ nō ē nisi
iudicium ipi⁹/ ⁊ in eo velut chordā eē miam si
ue pietatē ipi⁹· lignum vō fortissimum: recti=
dinē iusticie ipsi⁹· Quēadmoduz ḡ in arcu lit=
terali siue materiali p chordā/ lignum a recti=
tudine sua flectit̄ et curuat̄: sic iusticie diuine
rigor/ a meritis penis siue vindictis vltra q̄
cogitare sufficiam⁹: tpat̄ atq̄ lenit̄· Sagitte
āt q̄ ex arcu isto emittunt̄ siue traijciunt̄· sn̄ie
iudiciarie sunt· nulla armatura protectionis
repellibiles seu retrorsuz reuersibiles· Sic le
git̄ de sagitta Jonathe· q nunq̄ ɔuersa ē re=
trorsum· Et itelligo de nouissimis iudicij sen=
tentijs: ɔtra q̄s/ nec appellatio/ nec suplicatō
q̄cq̄ poterit· Alie nāq̄ h plimum sn̄ie vel eli=
dunt̄ vel euacuant̄· Et modis q̄b⁹ he fiunt in
s̄mōib⁹ exhortationum popularium icessant̄
p me audire potes vt de alijs taceā· Et quēad
modum arc⁹ q̄to magis p chordā curuat̄: tā=
to forti⁹ sagittas traijcit/ ⁊ duri⁹ pcutit· Sic i
illos/ q̄b⁹ maior fit miscdia/ siue tolerādo/ siue
alias bn̄faciēdo: intēsa ē: duriores sn̄ie iudicij
emittunt̄· Quia ḡ vt pdixi/ arc⁹ iste ē iudici=
um· ⁊ iā audiuisti q̄lit̄ eidē auferas arcum su=
um· Q si ad h intēdere scieris ⁊ volueris vt
arcum istum ɔfringas· h pculdubio facies: si
tibi iusticie rectitudinē ɔtra teipm assumpse=
ris· Te eñ rigorē iusticie ɔtra temetipm ex=
ercente: nihil ei de rigore illo reliq̄sti· Quare
vel arcum istum cōfregisti/ vel ipm deo abstu
listi· Chordā siq̄dē miscdie ipi⁹ nō ē op⁹ tibi vt
vel rumpas/ vel minuas/ vel aliquatenus le
das· Illa ē eñ q̄ in pugna ista te maxime adiu
uat/ ⁊ p quā solā in ea stas ⁊ pugnas· Gladi⁹ F
vō ex ore sedētis in throno ex vtraq̄ pte acu
tus exiens: sn̄ia ipa quā ore suo sacratissimo
locut⁹ est: in extremo iudicio rectissime itelli
git̄· Que ppt̄ h gladi⁹ ex vtraq̄ pte acut⁹ dr̄
q̄m istar gladij acutissimi/ ⁊ aīam ⁊ corp⁹ mor
te et̄na pemptur⁹ ē· Hunc igit̄ gladiuz eidem
aufers: si gladium penitudīs/ aut discipline
ɔtra temetipm assumis: ⁊ vindicare in temet
ipso: q̄s irrogasti deo iniurias ⁊ ɔtumelias vi
rilit̄ pponis atq̄ disponis· Neq̄ eñ habebit
q̄ te pcutiat· si te pcutiētē viderit ex zelo pnia
lis iusticie temetipm· Cōfident̄ igit̄ dic ei: mit
te gladium in vaginā tuā· qr ego euaginaui
meuz· Potes ⁊ p aliā viā auferre eidē gladi=
um istuz: dicēs ei: qr gladi⁹ vltiōis siue dānati
onis: gladi⁹ ē soli⁹ iusticie· Nec in eo potes p=
cutere· ⁊ nisi ⁊ vbi potes· Forū āt siue iudiciuz
pn̄iale: forū ē ⁊ iudiciuz mīe· Ego āt in h foro
⁊ iudicio certo experior· ⁊ Qua ppt̄ nihil ad

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

te ex vindicta vel vltione exercenda in me: et
nihil ad te de gladio aduersum me. Merito
igit tibi dicē pōt miscdia mitte gladiū tuū i va
ginā. q2 null⁹ ē loc⁹ gladio corā me: nulla eni3
ex ore meo ꝓcedit vndiqꝫ sniā ꝯdēnationis: s
absolutiōis. remissiōis. ꝛ liberatiōis sp. Alia
etiā via auferes sibi gladiū vindicte ꝛ vltiōis
Et h idubitant si gladiū tuū hmōi a teipo ab-
stuleris. Et intēdo si vindicare iniurias tuas
ꝛ ꝯtu melias n alios nolueris. In ea qppe mē
sura: q mēsus fueris remetiet tibi. Et iterum
Bti misicordes: qm ipi miscdiam ꝯsequent.
Qui vo vindicari vult: a dño inueniet vindi-
ctam. sic legit Ecci. xviij. Et itez Mat. xxvi.
Oēs q gladiū accipiēt gladio pibūt. Quicū-
qꝫ em gladiū iniuriarū ꝓpriaꝝ vindictā acci-
piunt: gladio diuine vltiōis pibūt. Curialit q
ꝛ qntū videt satis pacifice iducit ops de⁹: ad
deponēdū gladiū vltiōis: cū sola depositione
gladij tui ad h iducit. In q ꝛ oib⁹ alijs manife
stū ē: qꝫ benignū qꝫ pacificū qꝫ beneficū habe-
rem⁹ deū si tria ista in nob obfuarem⁹. sic em
de dictū ē ad ipm. Cū scō scūs eris: ꝛ cū viro i
nocēte inocēs eris. Ita cu3 pacifico pacific⁹.
cū benigno benign⁹. cū bñficis sp bñficētissi-
G mus ē dñs. sic ꝛ cū misicordib⁹ misicors. Iu
xta modū istū dico tibi: ꝛ de lancea ipi⁹. q2 lan
ceā tuā: q vtiqꝫ ira tua ē: in teipo ꝯfregeris: vt
qlibet mō ipotentē reddideris irā dei: q iustis
sime vibrabrat ꝯtra te ꝯfriges. Et si ꝓprie ire
incēdiū in teipo extinxeris. facies idez ꝛ p h de
ira dei. Nūquid ait ps. Exardescit velut ignis
ira tua. Exardescit vtiqꝫ si nostrā nō extinxe-
rim⁹. Et reminiscere: q2 istis duob⁹ mōis: bel-
la potissimū agunt circa hoīes: igne vicz ꝛ gla
dio. Qua ppt iermes ꝛ ad bella penit⁹ ipotē-
tes sūt: qb⁹ desunt ignis ꝛ gladi⁹. Si vis igit
oipotētissimū deū iermē prorsus efficē: ꝛ im-
bellē oīno ꝯtra te reddē: aufer ei ignē istum ꝛ
gladiū: p vias qs ondi tibi. Et intēdo aufer a
temetipso ignē ire: ꝛ gladiū q idē ē: ꝛ vtrūqꝫ a
deo abstulisti: inermis apparebit: ꝛ inermē se
exhibebit in orone aduersum te: si inermis ei
h ē hmōi armis oīno carēs occurreris. Qua-
ppt nō iminebit tibi bellū ꝯtra eū: s frui pace
H ꝛ beniuolētia ipi⁹ tibi licebit. Debes aūt re-
minisci: qtiēs officiū oronis vel aggrederis vel
assumis ꝯtra deū: te intrare cāpū certaminis
ꝛ pliū te cū eo siue aduersus eū cōmittere. p-
pter qd qcūqꝫ bellū ineūt siue pliari volunt:
dei adiutoriū pmo inocāt: sciētes q d celo for
titudo ꝛ victoria ē. Et ob hāc etiā cām hore di
uini officij: q ꝛ orones sunt: idubitant icipiūt
ab inuocatiōe diuini adiutorij. q ē. De⁹ i ad-
iutoriū meū intēde. Ex q euidēter apparet: q2
qcūqꝫ in diuinis officijs hmōi qd ē dicere lau-
dib⁹ ꝛ sacrificijs oblatiōib⁹ ꝛ obsecratiōib⁹ cō-
secrati sunt: bellatores ꝯtra deū: ꝛ ꝓpugnato
res ꝓ toto dei ppl'o siue ecclesia ipsius ꝯstituti
sūt. qd ꝛ ipa tonsura clericalis euident ondit:
cū manifesta tonsura pugilū sit ꝛ ꝓpugnato-
rū. Est etiā signū ꝛ insigne corone: q p victo-
riam certaminū hmōi pia fiducia sp debet p-
sumere. nec diffidere: nec desperare de ea: p-
pter ifirmitatē suā: ꝛ oipotētissimā creatoris
fortitudinē: cū ipemet sp vinci vult i hmōi cer
taminib⁹: ꝛ adiutorē fortissimū se pbeat: forti
ter ac legittime in eis agētib⁹. ppt qd mira fi-
ducia petit vnusquisqꝫ eoꝝ ꝛ dic. De⁹ in adiu
toriū meū intēde. ac si diceret: in ista hora: vel
oratiōe: in hipo certamine qd ꝯtra te aggre-
dior vel ineo. Scio em me in illo certamie ni-
hil posse ꝯtra te facere: nisi adiutorio tuo ag-
grediar pugnā ꝯtra irā iustissimā tuā ꝓ pplo
tuo vel meipso ex illo. Scio scptū ee: veracissi-
me de te p scm ꝛ sapiētissimū Job dicētē. De⁹
cui⁹ ire nemo resistere poterit. Scio me non
posse in certamine isto victoriā adipisci virib⁹
meis: s ꝯsolat me scūs ꝛ sapiēs Greg⁹ dicens
q ire dei tūc resistit cū ipe q irascit opitulatur
Qua ppt vacue eēnt ꝛ prorsus iutiles oēs
orones q ois ecclie scoꝝ ꝓ placāda ira dei iu-
stissima fiūt. Qd siqs qsierit: cuiusmodi adiu-
toriū a deo petit cū ei dr. De⁹ in adiutorium
meū intēde. Rñdeo in h: q2 gra deuotiōis et
oronis. Hoc em ē adiutoriū q de⁹ ꝯtra semet-
ipsum maxime adiuuat orantē. ꝛ h ē scutū in-
expugnabile: q deuote orātes: ꝛ se ꝛ illos ꝓ q
bus orāt ab ira dei ꝓtegūt ꝛ defendūt. Propt
qd oro dr scutum in lib. Sapieñ. xviij. vbi le-
gitur. q parās hō sine qrela propositōes fidei
siue scutū oronū ꝛc. proinde igit ꝛ circūspecte
incipit ecclia orones hmōi. petēs in pmis gra
tiā sic orādi: vt de⁹ ncce habeat exaudire. hec
aūt nccitas nō ē violētie: nō ipulsiōis/ aut co-
actiōis: s inundātis gratuita largitate bñficē
tie. Apparet āt tibi ex his qnta sit stulticia. qnta I
ignauia qnta negligētia clericorū: q cū officio
orandi ꝯsecrati sunt/ ꝛ addicti: orare addisce
re ꝛ scire non curant. Silis qꝫ ignauia vel ne-
gligentia in nullo genere hoīu3 inuenit. Ne-
mo em profitet aliqd officiū cui⁹ nō velit ꝛ stu
deat hre pitiā: pter clericos solos/ q clericalis
officij. tāqꝫ salutaris tāqꝫ honorabilis ignorā-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tiam nec verent̄ nec metuūt nec erubescunt
Q; vo clerici regulares ꝑmittūt oronē dn̄icā
cā in h̄ ē/ vt formā orādi in euāgelio traditam
ħuēt· sic̄ reuera dignū ꝛ iustū ē/ vt alijs oroni=
bus ea se petere ondāt/ q̄ ipa orone dn̄ica pe=
tere diuino magisterio edocti sunt· ¶ Admo
nendi igit̄ sunt ꝛ modis oīb⁹ exhortādi/ at=
qꝫ docendi/ q̄ clerici sunt vl̄ fieri volūt: vt sue
professiōis officiū discāt agere ꝛ ꝑ oīa lauda=
biliter adiplere· Quis em̄ pugil siue propu=
gnator pugillatoriā artē ignorare nō erube=
scat ꝛ addiscere nō studeat· vt Hora⁹· Lude=
re q̄ nescit cāpestribus abstinet armis· Quis
etiā vellet eē patron⁹ ꝛ aduocat⁹ in causis vi
lissimis tpaliū/ ꝛ rethoricā illā secularē ꝑ quā
sciat cās hmōi allegare/ se ignorare nō dole=
at· Leges qꝫ q̄s ad defensionē ꝛ iustificationē
cāꝝ hmōi q̄s suscipit adducat/ nō studiosissi=
me exq̄rat: Et q̄dē leges hmōi/ arma sua vo=
cant aduocati seculares: ꝛ inermes etiā se fa=
tent̄ si legib⁹ istis armati nō fuerint· Sic legi
bus ꝛ allegatiōib⁹ ꝑscriptis armat⁹: pugnam
istā aggredere ꝯtrā deū quē tā fortiter arma=
tū eē ꝯtra te audis· Et sic ꝑdixi depone tu ar=
ma ire atqꝫ vindicte ꝯtra iniuriatores tuos:
Depone ignē ꝛ gladiū aſidictos/ ꝛ inuenies
inermē deū/ ꝛ ad pugnādū cōtra te impatuꝫ
¶ K ac prorsus imbellē· Quid restat tibi de deo fa
ciendū/ nisi vt ipm inermē iā ꝛ victū vincas si
ue liges ꝛ in vinculis teneas/ artissimeqꝫ ina
sibilē apd̄ te custodias? Pone igit̄ temetipm
in vinculis illi⁹ in q̄b⁹ ē alligatura salutaris· si
cut dic̄ Ecclīastic⁹· Ligate funiclīs adā/ ꝛ vin
culis charitat̄ illi⁹ q̄b⁹ te trahat ad se ꝛ p⁹ se·
Et ecce iā ipm ligasti ꝛ posuisti in vinclīs tuis
Usualit̄ em̄ ꝛ vulgarit̄/ dr̄ mulier hr̄e virū in
vinculis suis/ q̄ eā fortit̄ amat· ꝛ cuꝫ amor so=
lus vinculū sit q̄ cor humanū ligari ꝛ teneri ꝑt
Sic ē vinculū q̄ sol⁹ de⁹ ligari pōt atqꝫ teneri
propt̄ h̄ dic̄ lex in lib· Deut̄· Dn̄s de⁹ tu⁹ ꝯglu
tinat⁹ ē pr̄ib⁹ tuis ꝛ adamauit eos· Q; si vis
scire cū te de⁹ habuerit in vinculis suis: habe
bis eū ꝛ tu in vinculis tuis· Testificat̄ tibi ipe
met Prouerb· viij· Ego diligētes me diligo·
Quid aūt aliud ē h̄ nisi ꝙ in vinculis meis ha
buero? Q; si q̄ris a me/ q̄lit̄ h̄ efficere vel pro=
curare potero· iā satisfeci ī eis q̄ ꝑcesserūt vbi
docui te de igne sacrificij oronis/ vñ illū conq̄
reres ꝛ accipies/ qꝛ qꝫ nō solū stulta ꝟ etiā insa
nissima merito videri dꝫ q̄stio ista· sic ꝛ ibideꝫ
dixi tibi· Incompabilit̄ em̄ mag̃ difficile vide
ri dꝫ vnicuiqꝫ· q̄lit̄ se teneri poterit ab amore

creatoris/ vicꝫ q̄ min⁹ eū diligat· q̄ñ· vñ vl̄ q̄lit̄
ipm amet· Nec em̄ timēdū ē/ vt dic̄ Aug̃· i lib·
de doctrina christiana· vt de⁹ agnit⁹ nō diliga
tur· si em̄ ista minuta· imo etiaꝫ extrema atqꝫ
vilissima bonorū dei/ q̄ vtiqꝫ tpalia sūt sua· il=
la minima bonitate atqꝫ pulchritudine ita in=
flāmāt amore suo/ eos q̄ ea vl̄ ad modicū co=
gnoscūt/ ꝛ rapiūt ea totaliter in se· qd̄ putan
dū ē facē creator optim⁹ vel pulcherrim⁹ de
cognitiōib⁹ ꝛ ispectiōib⁹ suis· ¶ Postqꝫ āt ad ¶ L
hāc tā nobilis triūphi gloriā/ tā inclite ꝑde ca
ptionē se diuina gr̄a extulerit: adhibe oēm cu
stodiā ne euadat/ ꝛ ne effugiat ꝑda ista man⁹
tuas· Qui ħuat fic⁹ comedet fruct⁹ ꝛ custos
dn̄i sui gl̄iabit̄· Tene igit̄ nec dimittas/ sic̄ di=
cit spōsa in cātic̄· tenui nec dimittā· In eo q̄p
pe effugiet a te oē bonū· queādmodū sole re=
cedēte ab hemisperio nr̄o/ cum eo recedit et
tota radiositas ꝛ tot⁹ calor serenitas cordis
tui· totaqꝫ pulchritudo gr̄aꝝ ꝛ ɫtutū/ q̄b⁹ mēs
tua illustrabat̄ euanescit/ ꝛ nox sola tenebro=
sa atqꝫ in mēte tua relinquit̄ ¶ Q; si dixeris si
possuꝫ tenere fortissimū ꝛ oipotētissimū/ etiā
ꝑictū oculi inuitū· vere vtiqꝫ dic̄· ꝟ ipe q̄ capi
voluerit a te ꝛ teneri vult a te Nec reputat ca
ptionē carcerariā/ ꝯtuberniū tuū/ ꝛ cohabi=
tationē suā imo delicias suas/ sic ipemet testa
tur Prou̇· viij· dicēs· Delicie mee eē cū filijs
hoim̄· Nō artat eū vl̄ molestat ligatura hmōi
cū nihil adeo ei placeat ī nob vt vinculū amo
ris q̄ ei astringimur· Oia q̄ppe alia bona nr̄a
ei placēt/ ꝛ oia amat custodit ꝯſuat adauget
atqꝫ remunerat ꝓpt̄ istd̄· Oia em̄ bona q̄ fec̄
nob· oia mala q̄ ꝓ nob sustinē dignat⁹ ē: fec̄ et
sustinuit ꝓpt̄ istd̄· Qua ꝓpt̄ māifestū sit/ ꝙ q̄ꝫ
to fortior fūit ligatura hmōi: q̄ꝫtoqꝫ astrictior
tāto erit ei acceptior· Caue igit̄ totis studijs
ꝛ virib⁹/ ne rūpas vinculū istd̄: q̄m fractura
ista nō ipm ligaret ꝟ poti⁹ fugaret a te ꝛ aufer
ret illū tibi· cū tota seq̄la bonoꝝ q̄ debet̄ ī ha=
bitatiōe ꝛ p̄ñtia ipi⁹ ¶ Assume igit̄ icessant̄ vin ¶ M
culū istd̄/ ꝛ ꝯstrige illd̄ arti⁹· Hec āt facies am
pli⁹ ꝛ āpli⁹ meditādo ī mirabilib⁹ ei⁹ q̄ fec̄ ꝛ fa=
cere nō desistit· ꝑ illā em̄ inotescat/ potētia/ sa
piētia/ bonitas/ pulchritudo/ ꝛ ꝑlarga bn̄ficē
tia ipi⁹/ q̄b⁹ oīb⁹ amabilē se exhibet· ꝛ calorē
vitalē dilcōnis sue diffūdit ī oēs itelligibiliter
cog̃scētes ipm Ampli⁹ aūt ꝛ ꝓpēsi⁹ ī eos q̄ stu
diosiores sūt iuestigatōe mag̃liū ꝛ meditatōe
mirabilium ipsi⁹· Nonne enim sine causa di=
cebat propheta de se/ meditabar in omnibus
opibus tuis ꝛ adinuētionib⁹ tuis exercitabar

Et alibi: delectasti me dñe in factura tua. Et
eñi si pulchritudo ⁊ mirificētia plimū habeat
in seipso admiratiōis ⁊ dilectiōis: ⁊ h̄ tñ maxi
me delectabilis ē q̄ ieffabilis ē suauitatis cōcē
tu velut carmē q̄dā pulcherrimoꝝ gestoꝝ
diuinoꝝ tota resonat creatorē. Silr in h̄ ma-
xime speciosa ⁊ interi⁹ aspectib⁹ iucūda q̄ pul
chritudinē vtcūq̄ creatoris q̄ lz icogitabilr si
militudinē repñtāt. Dñe de⁹ ⁊ saluator meus
quē nō reputares dirū ac crudelissimū: i quē
si q̄s q̄tūcūq̄ grauit̄ peccasset: si offerret se ca-
ptioni ⁊ vinculis ipsi⁹: vt in captiuitate hui⁹
torq̄ret ipm̄ q̄tū ⁊ q̄lr vellet. si inq̄ h̄ recusa-
ret: Hoc igit̄ Dñe miscōie cogita de temetip-
so. Scio siq̄dē me grauissime peccasse cōtra te.
cū offero me captiuitati tue ⁊ vinculis: vt ibi
me ponas ibi me detineas atq̄ custodias nec
solū offero s̄ hortor ⁊ peto. Absit a te misera-
tor ⁊ misericors dñs: vt nō benigniorē te mihi
exhibeas: quā multi duri ⁊ crudeles hoīes se
mihi exhiberēt. si in eos peccassē ⁊ hm̄oi eis
satisfactionē offerrē. nec abijcias mihi ō capti
one ista ⁊ vinculis istis q̄cq̄. Scio nāq̄ igit̄ q̄
captio ista ⁊ vinculatio sunt tibi oīb⁹ alijs grati-
ores. Nō igit̄ dz obeē mihi ad iueniēdū miam
tuā q̄ talē captionē eligo. Sic nec ipa ppt̄ h̄ re
pelli nec recusari debet a te q̄ñ tibi placatissi-
ma ē. In hac captiōe ⁊ in hm̄oi vinclis me po
ne ⁊ detine: ibiq̄ tracta q̄z dire vel dure volue
ris. Ibi me torque p omi beneplacito volūta
tis tue. Q̄ si dixeris mihi: q̄r in astutia loq̄r
h̄ vicz q̄r scio mihi ñ posse eē bonū nisi i captio
nib⁹ ⁊ vinculis tuis sim: ⁊ q̄ñ scio h̄ mihi face-
res: ⁊ ego captū te hr̄em ⁊ tenerē silr in vincu
lis meis? Rñdeo dñe miscōie verꝝ ē q̄d dic̄: q̄z
q̄z prudētia: q̄z q̄z astutia vocāda sit scia q̄ sic lo
quor p̄sertim cū vtrūq̄ istoꝝ placeat bonita
ti tue. Accedit aūt tertiū glia tua siue honor:
q̄ tāta mirificētia tue miscōie me reuocas ad
te ⁊ liberas pctōres. Et tu ipse testis es q̄ oīa
intueris ad nudū ⁊ lucidissimū. q̄r glia tua et
honor in intentiōe mea ē in pte ista. Et ego iā
in proximo dixi tibi q̄ delicie tue sunt captio
ista ⁊ alligatio tua.

De mirificētia ⁊ v̄tutib⁹ oꝛonis. Ca. LIIII

Post hec iuxta
p̄missa ⁊ ordinē p̄missum loq̄r aliq̄
de mirificētijs ⁊ v̄tutib⁹ oꝛonis: vt
p h̄ ad amorē ⁊ studiū oꝛonis ⁊ accēdaris ar-
dentius: ⁊ puocēris efficaci⁹. Debes igit̄ remini
sci illoꝝ q̄ in ipo tractat⁹ illi⁹ initio audisti vicz
q̄ ois scificatio. ois bñdictio. q̄ p viros scōs fit
p oꝛonē fit. Ipa etiā mirifica trāsmutatio pa-
nis ⁊ vini in corp⁹ ⁊ sanguinē dñi ac redēpto-
ris nr̄i: p oꝛonē fit. q̄ ois ecclia scōꝝ petit dicēs
vt nob corp⁹ ⁊ sanguis fiat dñi nr̄i iesu xp̄i: q̄
p̄die q̄z pateret̄ ⁊c. Sanctificatio q̄z baptis
malis q̄ ē regeneratio ⁊ renouatio aīaꝝ q̄ ni-
hil in mūdo mirabili⁹ vel salubri⁹ vel magnifi
cēti⁹ aīe vl' glosi⁹ in tota rerū vniūsitate fieri
pōt p oꝛonē indubitant̄ fit. Hec eñi forma v̄-
boꝝ q̄ dic̄ baptisator. Baptiso te in noīe pr̄is
⁊ filij ⁊ spūssci. Oꝛo hñs intētū vel intētionez
baptiso te noīatim inuocatis pr̄e ⁊ filio ⁊ spi-
rituiscō ad te regenerādū ⁊ renouādū. Et sci
endū q̄ illoꝝ q̄pe soloꝝ ē ista v̄t⁹ ⁊ ptās. q̄ si
volueris intelligere in noīe illoꝝ. i. v̄tute. re-
ctus ē ⁊ christianissim⁹ intellect⁹. Et erit sen-
sus hic. Baptiso te a. in noīe. i. in v̄tute ipsius
pr̄is ⁊ filij ⁊ spūssci. Neq̄ eñi in alia vel p aliaz
v̄tutē fieri pōt tā mirifica mutatio. Siue aūtē
intelligas in v̄tute inuocata siue iuocatoꝝ
pr̄is ⁊ filij ⁊ spūssci rectissime itelligas i vtroq̄
sensu forma illoꝝ v̄boꝝ oꝛo ē vl' inuocatio vel
ipi⁹ trinitat̄ vel v̄tutis eiusdē. Iuxta moduz
illū cōsidera singula sacramētoꝝ ⁊ q̄d mirificē
tie ⁊ v̄tutis habeat bñdictio ⁊ absolutio sacra
mētalis q̄ vtiq̄ oꝛo tēplū ē in ipo sacro ꝯfessio
nis ⁊ sentiunt cōfitentes et signis euidentib⁹
hec sepius experiunt̄ sacerdotes. Et hec est
virtus christi clauium ⁊ manuū sacerdotaliū
potestas mirifica quā in consecratione sua p
ipsam sacram vnctionem olei sancti percipi-
unt p ipsam orationē pontificalē que est hec.
Consecret̄ quesumus dñe manus ista et san-
ctificeris p illam vnctionem ⁊ nostram bene-
dictionem vt quecūq̄ recte benedixerint be
nedicta sint. ⁊ quecūq̄ sanctificauerint san-
ctificentur. Amen. Et est alia mirificentia v̄-
tutis oꝛonis qua ire dei resistit̄ cui nemo resi-
stere potest sicut audiuisti in p̄cedentibus ex
sermonibus sancti Iob de qua dicit ⁊ ps. quis
nouit potestatem ire tue ⁊ p̄ timore tuo iram
tuam dinumerare. Cui etiam ⁊ aliud mirificū
quia non solum virtute oꝛonis placatur ira
illa omnipotentissimi dei sed etiam impetrat̄
ab ipso ⁊ gratia quā nobis concedat deus tri-
nus ⁊ vnus p infinita secula seculoꝝ. Amen.

Explicit Rethorica diuina de ora-
tione domini Guilermi pariensis.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg